

Iryna Kyrchata
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Economics and Entrepreneurship
Kharkiv National Automobile and Highway University*

Кирчата І.М.
*к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-53>

TRENDS AND BENCHMARKS FOR THE DEVELOPMENT OF EDUCATION IN THE ERA OF DIGITALIZATION

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Цифрові технології обумовлюють радикальні зміни у житті людей, вимагають перегляду підходів до навчання, роботи та відпочинку, а також дозволяють по-новому мислити, планувати та приймати рішення, відкривають нові можливості на всіх рівнях соціального, економічного та культурного розвитку. Концепція цифрової економіки, що полягає в ефективній взаємодії ринкової, технічної, економічної, виробничої, ресурсної, соціальної та інших видів діяльності шляхом організації реальних фізичних та віртуального представлення їх, повинна будуватися на глибокому дослідженні та обліку змін, що відбулися на сьогодні у всіх сферах та галузях економіки.

З приходом цифрової трансформації в бізнес поняття професій взагалі може зникнути, а для того, щоб перейти до цифрового суспільства, сьогодні все частіше залучаються фахівці, які з одного боку орієнтуються в технологіях, з іншого боку, орієнтовані на роботу з людьми та готові допомогти їм ефективно взаємодіяти з технологіями.

Впровадження цифрових рішень неможливе без програми з адаптації, тому неминучо стає необхідність удосконалення кадрового та матеріально-технічного забезпечення освітніх організацій вищої освіти та надання можливостей щодо: грантової підтримки для підготовки кваліфікованих кадрів для цифрової економіки; фінансування програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, які беруть участь у реалізації освітніх програм у сфері інформаційних технологій; обладнання спеціальних лабораторій, комп'ютерних класів, програмного забезпечення.

Сучасна економічна ситуація, що характеризується процесами цифровізації, пред'являє до освітніх організацій певні вимоги, пов'язані з необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців, які мають не лише компетенції в рамках освітньої програми, що освоюється, а й додатковими цифровими компетенціями.

Динамічність бізнес-середовища, нестабільність економіки та активний розвиток нових інформаційних та цифрових технологій змінюють вимоги до управлінської освіти та освітнього процесу в цілому, а водночас будучи пов'язаною із застосуванням цифрових комп'ютерних технологій, робить нагально актуальним для вузів питання надання освітніх послуг належної якості як за традиційними так і безпосередньо за цифровими напрямками підготовки.

Цифрова економіка докорінно змінила традиційне уявлення про те, якою є структура та як відбувається взаємодія між учасниками взаємовідносин «освіта-

бізнес-суспільство», при цьому очевидним є те, що сучасні тенденції розвитку та цифрова трансформація суспільства, освіти та бізнесу, безсумнівно, впливають на механізми та способи навчання здобувачів, а постійний перегляд та удосконалюються освітніх стандарти в будь-якій сфері є важливою складовою розвитку кожного з учасників.

Безсумнівно, що базою для підготовки таких фахівців, буде отримання вищої освіти. Сучасна економіка потребує фахівців, здатних активно керувати інноваціями, а тому активне впровадження нових технологій та підходів в освітній процес є суттєво важливим, а врахування потреб та запитів часу обов'язковим.

Передумови та причини професійного старіння виявляються внаслідок того, що працівники можуть мати завищену самооцінку, що базується на минулих успіхах, відсутня або не працює систем стимулювання до саморозвитку, відсутня належна мотивація вдосконалення та оновлення своїх компетенцій та навичок.

Тому в даний час цифрова економіка може розраховувати тільки на тих фахівців, яких готує існуюча система освіти, а також кадри, які можна перевчити та дати нові компетенції.

Визначені тенденції вимагають від фахівців шукати можливість навчатися постійно та безперервно, без відриву від основних обов'язків поповнюючи свій арсенал навичок.

Освіта має підтримувати розвиток «soft skills», які допомагають вирішувати життєві завдання та працювати з іншими людьми. Незалежно від спеціальності фахівцю знадобляться хоч кілька «гнучких навичок», щоб досягти успіху на роботі. «Soft skills» не можна навчитися на тренінгу чи курсі, вони закладаються у дитинстві та розвиваються протягом усього життя. Це не професійні навички та вміння, а надпрофесійні якості, завдяки яким співробітник може успішно брати участь у робочому процесі, надаючи високу продуктивність незалежно від сфери діяльності (уміння керувати емоціями і собою, у тому числі, у стресових ситуаціях, креативне мислення, уміння мислити критично, відповідальність, уміння працювати в команді, чути співрозмовника, терпимість до змін тощо).

Окремо слід відзначити самонавчання – здатність дізнаватися нову інформацію і застосовувати її в житті, щоб вирішувати повсякденні завдання. Знання формують вміння, а вміння навички. Важливо не збирати концепції та теорії, а застосовувати їх на практиці, перетворюючи на повноцінні компетенції. Особливої уваги заслуговує вміння критично мислити – здатність виважено підходити до переробки та споживання інформації. Ми постійно перебуваємо в інформаційному потоці, у якому легко загубитися, втратити фокус уваги чи стати жертвою маніпуляцій, а дана навичка допомагає перевіряти інформацію, шукати взаємозв'язок між фактами, раціонально мислити, приймати вірні рішення та сформулювати сильні аргументи.

Управління знаннями допомагає вибрати потрібні джерела інформації, сортувати її та керувати планом навчання.

Зі свого боку система освіти повинна мати доступ до інноваційних майданчиків задля того, щоб в перспективі пропонувати короткострокові курси у різних напрямках та за різними спеціалізаціями, бажано в дистанційному форматі.

Враховуючи, що згодом відбувається старіння професійних знань, умінь і навичок трудових ресурсів, то очевидно, що в найближчому майбутньому збережеться тенденція збільшення попиту на висококваліфікованих фахівців, здатних працювати в швидко змінюваних умовах господарювання, бути експертними у своїй сфері, а також володіти компетенціями в області нових технологій та навичками швидкого навчання.